

Tanzimat Dönemi Edebiyatı — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 7 soru

1860'ta yayımlanmaya başlayan bir gazete, Türk edebiyatında yeni bir dönemin başlangıcıyla ilişkilendirilmiştir. Bu girişim, Şinasi ile Agâh Efendi'nin ortak çalışmasıdır. Gazetenin Türkçe yayımlanan ilk özel gazete olması, edebiyat tarihindeki yerini belirleyen temel özelliktir.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tanzimat edebiyatının başlangıcı, Şinasi ile Agâh Efendi'nin gazete çalışmasına bağlanmıştır.
- B) Tanzimat edebiyatının başlangıcı, yalnızca devlet gazetelerinin yayımlanmasına bağlanmıştır.
- C) Tanzimat edebiyatı, Şinasi'den önceki halk şiiri ürünleriyle başlatılmıştır.
- D) Tanzimat edebiyatının başlangıcı, Servetifünun dergilerinin yayımlanmasıyla gerçekleşmiştir.
- E) Tanzimat edebiyatının başlangıcı, Cumhuriyet'in ilanından sonraki gazetelere dayandırılmıştır.

Şinasi'nin gazetecilik faaliyetleri yalnızca süreli yayıncılıkla sınırlı kalmamıştır. Bir gazetenin ön söz niteliğindeki yazısı, edebiyatımızda yeni bir türün ilk örneği kabul edilmiştir. Böylece gazetecilik ile düşünce yazısı arasında doğrudan bir bağ kurulmuştur.

2. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi, edebiyatımızdaki ilk makale örneğidir.
- B) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi, edebiyatımızdaki ilk tiyatro örneğidir.
- C) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi, edebiyatımızdaki ilk roman örneğidir.
- D) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi, edebiyatımızdaki ilk şiir kitabıdır.
- E) Tercümân-ı Ahvâl Mukaddimesi, edebiyatımızdaki ilk gezi yazısıdır.

Tanzimat tiyatrosunda Şinasi, toplumsal hayatın aksayan yönlerini sahneye taşımıştır. Görücü usulü evlilik ve yanlış yönlendirme gibi durumlar, güldürü unsurlarıyla birlikte ele alınmıştır. Bu özellikleriyle eser, belirli bir tiyatro türü içinde değerlendirilir.

3. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Şair Evlenmesi, Türk edebiyatında töre komedisi olarak değerlendirilir.
- B) Şair Evlenmesi, Türk edebiyatında tarihî dram olarak değerlendirilir.
- C) Şair Evlenmesi, Türk edebiyatında romantik trajedi olarak değerlendirilir.
- D) Şair Evlenmesi, Türk edebiyatında pastoral oyun olarak değerlendirilir.
- E) Şair Evlenmesi, Türk edebiyatında epik tiyatro olarak değerlendirilir.

Tanzimat edebiyatı iki evre hâlinde incelenmektedir. İlk evre 1860'ta başlayıp 1876'ya kadar sürerken, sonraki evre bu sınırın ardından 1896'ya kadar devam etmiştir. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

4. Tanzimat edebiyatı iki evre hâlinde incelenmektedir. İlk evre 1860'ta başlayıp 1876'ya kadar sürerken, sonraki evre bu sınırın ardından 1896'ya kadar devam etmiştir. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tanzimat İkinci Dönem, 1876-1896 yılları arasındadır.
- B) Tanzimat İkinci Dönem, 1860-1876 yılları arasındadır.
- C) Tanzimat İkinci Dönem, 1839-1860 yılları arasındadır.
- D) Tanzimat İkinci Dönem, 1896-1911 yılları arasındadır.
- E) Tanzimat İkinci Dönem, 1911-1923 yılları arasındadır.

5. 1876-1896 yılları arasında sürdüğü belirtilen Tanzimat edebiyatı bölümü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanzimat Birinci Dönem
- B) Tanzimat İkinci Dönem
- C) Servetifünun Dönemi
- D) Millî Edebiyat Dönemi
- E) Cumhuriyet Dönemi

Şinasi ve Agâh Efendi'nin birlikte çıkardığı yayın, Türkçe yayımlanan ilk özel gazete olarak edebiyat tarihindeki yeni bir devrenin başlangıcı kabul edilmiştir. Bu yayın, Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatının ilk devresini başlatmıştır.

6. Buna göre bu yayınla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tanzimat edebiyatının başlangıcını oluşturduğu
- B) Tanzimat edebiyatının 1876'da sona erdiği
- C) Servetifünun edebiyatının ilk ürünü olduğu
- D) Millî Edebiyat dönemini başlattığı
- E) Cumhuriyet Dönemi romanını temsil ettiği

Tanzimat edebiyatı, 1860-1876 ve 1876-1896 olmak üzere iki zaman aralığı içinde değerlendirilmiştir.

7. Buna göre bu dönemlendirmeye ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) 1876-1896 yılları Tanzimat İkinci Dönemi'ni oluşturur.
- B) 1860-1876 yılları Tanzimat İkinci Dönemi'ni oluşturur.
- C) 1876-1896 yılları Tanzimat Birinci Dönemi'ni oluşturur.
- D) 1860-1876 yılları Servetifünun Dönemi'ni oluşturur.
- E) 1876-1896 yılları Millî Edebiyat Dönemi'ni oluşturur.

Cevap Anahtarı

1. A

2. A

3. A

4. A

5. B

6. A

7. A

Çözümler

1. Parçada verilen bilgiler, başlangıcın Şinasi ile Agâh Efendi'nin çıkardığı ilk Türkçe özel gazete üzerinden belirlendiğini gösterir. Devlet gazeteleri, halk şiiri, Servetifünun dergileri ve Cumhuriyet gazeteleri parçada belirtilen başlangıçla örtüşmez.
2. Parçada söz konusu ön sözün düşünce yazısıyla ilişkilendirildiği ve ilk örnek sayıldığı belirtilmektedir. Bu bilgi, onun ilk makale örneği olduğu sonucunu destekler; tiyatro, roman, şiir kitabı ve gezi yazısı türleri parçadaki nitelemeyle uyuşmaz.
3. Parçadaki toplumsal törelerin güldürü yoluyla ele alınması, eserin töre komedisi olarak sınıflandırılmasıyla örtüşür. Tarihî dram, romantik trajedi, pastoral oyun ve epik tiyatro ise verilen tür nitelemesini karşılamaz.
4. İlk evrenin 1876'da sona erdiği ve sonraki evrenin 1896'ya kadar sürdüğü bilgisi, İkinci Dönem'in 1876-1896 arasına yerleştirileceğini gösterir. 1860-1876 Birinci Dönem'dir; diğer tarihler Tanzimat'ın verilen dönem sınırlarıyla uyuşmaz.
5. Tanzimat edebiyatı 1860-1876 ve 1876-1896 olmak üzere iki bölüme ayrılır. Bu nedenle 1876-1896 aralığı ikinci bölüme aittir; birinci bölüm 1860-1876 yılları arasındadır.
6. Şinasi ve Agâh Efendi'nin çıkardığı yayın, Tanzimat edebiyatının 1860'taki başlangıcıyla ilişkilidir. 1876, Tanzimatın ilk bölümünün sonudur; Servetifünun, Millî Edebiyat ve Cumhuriyet ise farklı dönemlerdir.
7. 1876-1896 aralığı Tanzimat edebiyatının ikinci dönemidir. 1860-1876 aralığı ise birinci döneme aittir; Servetifünun ve Millî Edebiyat adlandırmaları bu dönemlendirmeye örtüşmez.